

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İtihatlar

Medeni usul hukukunda kural olarak tasarruf ilkesi geçerli olduğundan, mahkemenin birinin talebi olmaksızın kendiliğinden bir davayı inceleyip karar veremeyeceği- Temyiz sebeplerinin temyiz dilekçesinde bulunması gerektiği- Yargıtay'ın tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp, kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebileceği- Temyiz dilekçesinin, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla, temyiz olunan hükmü yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması hâlinde diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp, temyiz incelemesi yapılacağı belirtilmiş ise de; bu temyiz incelemesinin kanunun açık hükmüne aykırı olan ve kamu düzenini ilgilendiren hususlar çerçevesinde yapılacağının kabulü gerektiği- Somut olay bakımından değerlendirilmesi gereken ilk hususun, davalı vekilinin uygulamada “süre tutum” adı verilen dilekçe ile gerekçeli kararın tebliğ edilmesinden sonra gerekçe içeren temyiz dilekçesini vereceğini belirttiği, gerekçeli kararın tebliğine rağmen temyiz gerekçelerini içeren temyiz dilekçesi ibraz etmediği dikkate alındığında, temyiz incelemesinin hangi çerçevede yapılması gerektiği olduğu- Uyuşmazlık konusu olayda davalı vekilince herhangi bir somut temyiz sebebinin bildirilmediği gözetildiğinde, sadece kanunun açık hükmüne aykırılık ve kamu düzenine aykırılık bulunup bulunmadığı hususu ile sınırlı olarak temyiz incelemesinin gerçekleştirilmesi gerektiği-

1. Taraflar arasındaki “işçilik alacağı ve itirazın iptali” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Diyarbakır .. İş Mahkemesince verilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karar davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 7. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve direnme kararının verildiği tarih itibarıyla 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nın Geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK)'nın 26.09.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanun'la değişikliği öncesi hâliyle 438. maddesinin 2. fıkrası hükmü gereğince direnme kararının temyiz incelemesinde duruşma yapılmayacağından davalı vekilinin duruşma talebinin reddine karar verilip dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacı vekili dava dilekçesinde; davalı şirkete ait hastanede kadın doğum uzmanı olarak 13.01.2012 tarihinden iş sözleşmesini haklı olarak feshettiği 26.04.2013 tarihine kadar kesintisiz aylık 13.500TL ücret karşılığı çalışan müvekkilinin fazla çalışma yaptığı gibi ulusal bayram ve genel tatillerde de faaliyetine devam ettiğini ancak ücretlerinin ödenmediğini, yıllık izinlerinin kullanılmadığını, hak ettiği ödenmeyen ücret alacağının tahsili istemi ile Diyarbakır 1. İcra Müdürlüğü'nün 2013/... Esas sayılı dosyası ile yaptıkları takibe davalı tarafından haksız itiraz edilerek takibin durdurulduğunu ileri sürerek kıdem tazminatı, ödenmeyen ücret, fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ile yıllık izin ücreti

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İçtihatlar

alacaklarının tahsiline ve Diyarbakır 1. İcra Müdürlüğünün 2013/... Esas sayılı dosyasına davalı tarafından yapılan itirazın iptali ile davalının icra inkâr tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı:

5. Davalı vekili cevap dilekçesinde; 13.01.2012 tarihli sözleşme ile doktor olarak çalışmaya başlamayan davacının kıdem tazminatına hak kazanmadığını, ücretinin imzaladığı sözleşmede belirtildiği üzere aylık net 2.500TL olduğunu, sözleşme ile mesai saatleri belirlenen davacının yönetmelik gereği fazla mesaiye kalması için belgesinin başhekim ve mesul müdür onayı ile personel müdürlüğünce onaylanması gerektiğini, bu düzenlemelere rağmen şirket aleyhine dava açmış tanık beyanlarına göre hüküm kurulmasının hatalı olacağını, bankadan ödeme yapılan aylara ilişkin fazla çalışma iddialarının dinlenmesinin de mümkün olmadığını, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde, hafta tatillerinde çalışma yapılmadığını, haftada bir gün hafta tatili kullandırıldığı gibi bu günlerde SGK'nın da provizyon vermediğini, davacıya yıllık izinlerinin kullandırıldığını, aylık son ücretinin bankaya yatırılan ücret olup elden ödeme söz konusu olmadığını ve tüm ücretlerinin ödendiğini belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkeme Kararı:

6. Diyarbakır .. İş Mahkemesinin 26.06.2015 tarihli ve 2013/... E., 2015/.... K. sayılı kararı ile; davalı işverene ait işyerinde 14.01.2012-26.04.2013 tarihleri arasında çalışan davacının iş sözleşmesini haklı feshettiği, tanık beyanları dikkate alındığında davacının fazla çalışma yaptığının, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalıştığının, yıllık izin ücret alacağına hak kazandığının sabit olduğu ancak hafta tatili çalışmasının ispatlanamadığı, ayrıca davacının Diyarbakır 1. İcra Müdürlüğünün 2013/... Esas sayılı takip dosyası ile talep edilen ücretlerinin ödendiğinin de davalı tarafından ispatlanamadığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulü ile Diyarbakır 1. İcra Müdürlüğünün 2013/3681 Esas sayılı takip dosyasına yapılan itirazın iptali ile takibin devamına karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

7. Diyarbakır .. İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

8. Yargıtay (Kapatılan) 7. Hukuk Dairesince 24.11.2015 tarihli ve 2015/34156 E., 2015/23133 K. sayılı kararı ile; (1) numaralı bentte davalının sair temyiz itirazlarının reddine karar verildikten sonra; “....2-...Davacıya ödenen aylık ücretin miktarı konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmaktadır.

Çalışma yaşamında daha az vergi ya da sigorta primi ödenmesi amacıyla zaman zaman, iş sözleşmesi veya ücret bordrolarında gösterilen ücretlerin gerçeği yansıtmadığı görülmektedir. Bu durumda gerçek ücretin tespiti önem kazanır. İşçinin kıdemi, meslek unvanı, fiilen yaptığı iş, işyerinin özellikleri ve emsal işçilere ödenen ücretler gibi hususlar dikkate alındığında

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İçtihatlar

imzalı bordrolarda yer alan ücretin gerçeği yansıtmadığı şüphesi ortaya çıktığında, bu konuda tanık beyanları gözetilmeli ve işçinin meslekte geçirdiği süre, işyerinde çalıştığı tarihler, meslek unvanı ve fiilen yaptığı iş bildirilerek sendikalarla, ilgili işçi ve işveren kuruluşlarından emsal ücretin ne olabileceği araştırılmalı ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek bir sonuca gidilmelidir.

Somut olayda, mahkemece davacı doktorun aylık net 13.500,00 TL ücret aldığı kabul edilmiş ise de, emsal ücret araştırması yapılan Tabipler Odası özel sektörde çalışan hekimler için emsal ücret bildiremeyeceğini belirtmiştir. Taraf tanıklarının davacının aldığı ücretle ilgili bilgi ve beyanlar yoktur. Banka hesabına yatırılan miktarlar ise düzensizdir. Buna rağmen prime esas kazancın sözleşmede kararlaştırılan 2500,00 TL ücretin üzerinde olması, başka doktorlar tarafından açılan davalara ilişkin mahkeme kararları ve bazı belgelere göre davacının net 13.500,00 TL ücretle çalıştığına ilişkin kabul eksik incelemeye dayanmaktadır. Bu itibarla davacının meslekte geçirdiği süre, işyerinde çalıştığı tarihler, meslek unvanı ve fiilen yaptığı iş, işyerinin özellikleri bildirilerek ilgili işçi ve işveren kuruluşlarından emsal ücretin ne olabileceği araştırılmalıdır. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu'ndan da bu husus sorulmalıdır. Bu şekilde toplanacak deliller toplanmış deliller ile birlikte değerlendirilerek aylık ücretin ne olabileceği belirlenmeli, işçilik alacakları da gerekirse yeniden hesaplatılmalıdır.

Öte yandan davacının ödenmeyen ücret alacağı hüküm altına alınmış ise de, davalı vekili davacıya dava konusu edilen ücretlerin taksitler halinde ödendiğine dair davacıya atfen imza bulunan makbuzlar sunmuştur. Her ne kadar bu makbuzlar temyiz aşamasında sunulmuş ise de ödeme savunması itiraz mahiyetinde olup yargılamanın her aşamasında hatta temyiz aşamasında bile re'sen dikkate alınmalıdır. Bu itibarla sunulan makbuzların aslı getirtilip davacıya gösterilmeli, imza inkârında bulunulduğu takdirde usulünce imza incelemesi yaptırılmalı ve sonucuna göre istek dönemine ait makbuzlarda yazılı miktarların mahsubunun gerekip gerekmeyeceği belirlenmelidir...” gerekçesi ile karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

9. Diyarbakır .. İş Mahkemesinin 07.03.2016 tarihli ve 2016/.. E., 2016/385 K. sayılı kararı ile; önceki gerekçeye ilaveten, bozma kararında belirtilenin aksine emsal ücret araştırması yapıldığı, Tabipler Odasına yazılan müzekkere cevabında doktora ödenen asgari ücret miktarının 9.350,25TL olduğunun belirtildiği, davacının kadın doğum bölümünde uzman doktor olarak çalışması karşısında davalının dosyaya sunduğu belgeler ve ücret konusundaki iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, davalının davacıya yaptığı ödemelerde bile iddia ettiği 2.500TL'nin üzerinde ödemeler yapıldığı, aynı hastanenin Diyarbakır İş Mahkemeleri'nde görülen başka dosyalarında uzman doktor olan kişilere yapılan ödemelerin davalının iddia ettiği ücretin çok üstünde olduğu, davacının yaptığı iş, davalının iddiası, işyerinin özelliği, davacının kıdemi, meslek unvanı, yapılan emsal ücret araştırması ve emsal nitelikteki diğer dosyalar dikkate alındığı zaman davacının aylık net ücretinin 13.500TL olduğunun davacı tarafından ispatlandığı, davalının iddia ettiği ücretle davacının çalıştırılmayacağı dosya kapsamıyla sabit olduğu, temyiz aşamasında dosyaya sunulan belgelerin davalının cevap dilekçesi ile uyumlu olmadığı, davalının cevap dilekçesinde ücret alacağının bulunmadığını, davacının ücretlerinin H. Bankası Diyarbakır şubesinde bulunan

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İçtihatlar

maaş hesabı aracılığıyla ödendiğini savunmasına rağmen karar verildikten sonra bir kısım belgeler sunması ve bu belgelerin dikkate alınmasının savunmanın genişletmesi yasağına aykırı olduğu gibi delillerin ileri sürülmesi belirli şekil kurallarına bağlı olup 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nın 119. ve 129. maddelerindeki düzenlemelere göre tarafların ellerindeki delilleri dilekçeye ekleyerek mahkemeye vermeleri, başka yerden getirtilecek deliller için de gerekli posta bedelini mahkemeye yatırmaları gerektiği, davalının da bu kapsamda delillerini cevap dilekçesi ile mahkemeye sunmak zorunda olduğu, ön incelemeden sonra delil gösterilmesinin ve sunulmasının iddia ve savunmanın sınırları içinde kalsa da istisnalar dışında mümkün olmadığı, davalı tarafından cevap dilekçesinde belirtilmeyen, delil listesinde zikredilmeyen, karar tarihinde dosyaya sunulmayan ve usul kurallarına aykırı olarak temyiz aşamasında dosyaya sunulan bir kısım belgelerin dikkate alınmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

10. Direnme kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

11. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda;

a) Davacının aylık ücret miktarının belirlenmesi için mahkemece yapılan araştırma ve incelemenin hüküm vermeye yeterli olup olmadığı ve buradan varılacak sonuca göre emsal ücret araştırması yapılmasının gerekip gerekmediği,

b) Yargılama aşamasında savunma konusu yapılmayan ve sunulmayan, temyiz aşamasında davalı tarafından temyiz dilekçesine ek olarak verilen dilekçe ekinde ibraz edilen bir kısım ödeme makbuzlarının delil olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği (değer verilip verilmeyeceği); buradan varılacak sonuca göre davacının ücret alacağının bulunup bulunmadığı yönünde sunulan ödeme makbuzlarının davacı tarafından imzalanıp imzalanmadığının araştırılmasına ve sonucuna göre ödeme makbuzlarında belirtilen miktarların ücret alacağından mahsubuna gerek olup olmadığı noktalarında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

12. Uyuşmazlığın çözümünde öncelikle ilgili kavramlar ve yasal düzenlemeler üzerinde kısaca durulması faydalı olacaktır.

13. İşçilik alacaklarından kaynaklı iş mahkemesinde açılan davalar, basit yargılama usulüne tabi, temel olarak tasarruf ilkesi ve taraflarca getirilme ilkesinin uygulandığı davalardır. Taraflarca getirilme (hazırlama) ilkesinin uygulandığı davalarda, deliller kural olarak taraflarca gösterilir; hâkim, delillere kendiliğinden başvuramaz ve taraflara delilleri hatırlatabilecek davranışlarda da bulunamaz (Y., E.: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Değiştirilmiş 2. Baskı, Ankara, 2013, s. 274, 275).

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İçtihatlar

14. Tasarruf ilkesi, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda (HUMK) ayrı bir madde başlığı altında düzenlenmemiş ise de, medeni usul hukukumuzda geçerli olan temel ilkelerden birisidir. Bununla birlikte, HUMK'un 72. maddesinde yer alan "Hakim iki taraftan birinin talebi olmaksızın re'sen bir davayı tetkik ve halledemez." hükmü ile 79. maddede yer alan "Kanunen sarahat olmadıkça hiç kimse kendi lehine olan davayı ikameye veya hakkını talebe icbar olunamaz." şeklindeki düzenlemeler, tasarruf ilkesinin varlığını ortaya koymaktadır. Yine tasarruf ilkesi gereğince davacı açtığı davadan feragat edebilir (m. 91), davalı davayı kabul edebilir (m. 92) veya sulh yoluyla taraflar dava üzerinde tasarrufta bulunabilir.

15. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 3. maddesi gereğince eldeki davada temyiz kanun yolu bakımından mülga 1086 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmekte ise de, diğer yönlerden 6100 sayılı HMK'nın derhal uygulanması gerekmektedir. Nitekim 6100 sayılı HMK'nın 448. maddesine göre "Bu Kanun hükümleri, tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhal uygulanır".

16. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Tasarruf İlkesi" başlıklı 24. maddesi ise;

"(1) Hâkim, iki taraftan birinin talebi olmaksızın, kendiliğinden bir davayı inceleyemez ve karara bağlayamaz.

(2) Kanunda açıkça belirtilmedikçe, hiç kimse kendi lehine olan davayı açmaya veya hakkını talep etmeye zorlanamaz.

(3) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri dava konusu hakkında, dava açıldıktan sonra da tasarruf yetkisi devam eder." şeklinde düzenlenmiştir.

17. Bu aşamada kanun yoluna başvuruda tasarruf ilkesinin ne şekilde gerçekleşeceğinden bahsetmekte yarar bulunmaktadır. Kanun yoluna başvuruda tasarruf ilkesi, kanun yoluna başvuru ile bağıllık, kanun yoluna başvurunun yürütülmesinde ve sona erdirilmesinde taraf tasarrufu olarak karşımıza çıkmaktadır (M., N.; Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf ve Taleple Bağıllık İlkesinin Kapsamı ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi, S.D.Ü Hukuk Fakültesi Dergisi, Mihbir Özel Sayısı, 2014, s. 50-52).

18. Kanun yolu talebi ile bağıllık, kamu düzenine ilişkin hususlar ayrık olmak üzere kanun yolu incelemesinde ileri sürülen nedenlerin ve bu nedenlerden kaynaklanan taleplerin kanun yolu incelemesinin kapsamını belirlemesi anlamına gelmektedir (M., s. 50).

19. Belirtmek gerekir ki, bir davanın tarafları aleyhlerine olan bir hükmün tamamını temyiz edebilecekleri gibi yalnızca bir bölümünü temyiz edip, diğer bölümlerini temyiz etmeyebilirler. Davalıların birden çok olması durumunda temyiz etmeyen davalı taraf yönünden hüküm kesinleşmiş olur. Yukarıda ifade edildiği gibi medeni usul hukukunda kural olarak tasarruf ilkesi geçerli olduğundan, mahkeme birinin talebi olmaksızın kendiliğinden bir davayı inceleyip karar veremez (HMK m. 24). Ayrıca tarafların tasarruf yetkisi dava açıldıktan sonra ve kanun yollarına başvuru sırasında da geçerlidir. Bu nedenledir ki kanun

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İctihatlar

yolu incelemesi sadece aleyhine kanun yoluna başvurulmuş talepler hakkındaki kararlar bakımından yapılır.

20. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 428. maddesinde temyiz mahkemesinin hangi sebeplerden dolayı mahkeme kararını bozabileceği, aynı Kanunun 435. maddesinde ise temyiz dilekçesinde bulunması gereken hususlar belirtilmiş; maddenin 1. fıkrasının 6. bendinde de temyiz sebeplerinin temyiz dilekçesinde bulunması gerektiği düzenleme altına alınmıştır.

21. Aynı Kanunun 439. maddesinin 2. fıkrasında ise, temyiz mahkemesinin iki tarafın iddia ve savunması ile bağlı olmadığı, kanunun sarıh maddesine muhalif gördüğü diğer sebeplerden dolayı da temyiz olunan kararı bozabileceği ifade edilmiştir. Yine, 6100 sayılı HMK'nın 369. maddesinin 1. fıkrasında Yargıtay'ın tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp, kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebileceği belirtilmiştir.

22. Ayrıca 1086 sayılı HUMK'nın 435. maddesinin 2. fıkrasında temyiz dilekçesi, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla, temyiz olunan hükmü yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması hâlinde diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp, temyiz incelemesi yapılacağı belirtilmiş ise de; bu temyiz incelemesinin kanunun açık hükmüne aykırı olan ve kamu düzenini ilgilendiren hususlar çerçevesinde yapılacağının kabulü gerekir.

23. Nitekim Hukuk Genel Kurulunun 09.04.2019 tarihli ve 2015/22-3348 E., 2019/429 K.; 19.09.2018 tarihli ve 2015/22-2319 E., 2018/1333 K.; 27.09.2018 tarihli ve 2015/22-2940 E., 2018/1367 K. sayılı kararlarında da aynı ilkeler benimsenmiştir.

24. Bu aşamada somut olay bakımından değerlendirilmesi gereken ilk husus, davalı vekilinin uygulamada “süre tutum” adı verilen dilekçe ile gerekçeli kararın tebliğ edilmesinden sonra gerekçe içeren temyiz dilekçesi vereceğini belirttiği, gerekçeli kararın tebliğine rağmen temyiz gerekçelerini içeren temyiz dilekçesi ibraz etmediği dikkate alındığında, temyiz incelemesinin hangi çerçevede yapılması gerektiğidir.

25. Yukarıda açıklanan bu maddi ve hukukî bilgiler ışığında, uyuşmazlık konusu olayda davalı vekilince herhangi bir somut temyiz sebebinin bildirilmediği gözetildiğinde, sadece kanunun açık hükmüne aykırılık ve kamu düzenine aykırılık bulunup bulunmadığı hususu ile sınırlı olarak temyiz incelemesinin gerçekleştirilmesi gerektiği açıktır. Bu anlamda, somut olayda, kanunun açık hükmüne aykırılık ve kamu düzenine aykırılık hâlleri de mevcut olmadığından, direnme kararına karşı sebepleri bildirilmiş olmayan temyiz itirazı yerinde değildir.

26. O hâlde, direnme kararının onanması gerekmektedir.

IV. SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

**ONLINE
HUKUK YAYINCILIĞI**

HMK.119 - Dava dilekçesinin içeriği - İçtihatlar

Davalı vekilinin gerekçesi bulunmayan temyiz isteminin reddi ile direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA,

Aşağıda dökümü yazılı (21,00TL) harcın temyiz edenden alınmasına,

Karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 16.09.2021 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi.

HGK. 16.09.2021 T. E: 2017/(7)9-2544, K: 1021